

Betegtájékoztató

a biológiai terápiáról

Magyar Reumatológusok Egyesülete

Magyar Reumatológiai Szakdolgozók Egyesülete

A Magyar Reumatológia Haladásáért Alapítvány

MRA

Bevezetés

A reumatológiai betegségek világszerte kiemelkedő és egyre növekvő népegészségügyi problémát jelentenek, hazánkban a lakosság kb. 0,5-1%-a szenved a gyulladós ízületi kórképek valamelyikében. Ez komoly terhet ró az egyénre, a családra és a társadalomra egyaránt. Ennek oka nemcsak a betegségek nagy számában, hanem az általuk okozott tartós életminőség-romlásban, rokkantságban és keresőképtelenségben, valamint az extrém magas költségekben is keresendő. (Poór, 2008)¹

Jelenleg a biológiai terápia a legmodernebb és leghatékonyabb kezelési mód a gyulladós reumatológiai betegségek kezelésében. Mivel biológiai, géntechnológiai úton előállított anyagokat (fehérjéket) tartalmaz ezért az ára is igen magas, havi költsége többszáz ezer forint, melyhez a betegek OEP finanszírozással, ingyen juthatnak hozzá.

Jelenleg hazánkban 21 biológiai terápiát végző központ működik. Az itt dolgozó orvosok és ápolók magas szakmai tudással és felkészültséggel rendelkeznek a biológiai kezelések biztonságos és hatásos kivitelezéséhez.

Ugyanakkor számos felmérés alátámasztotta, hogy a betegséget kellően ismerő, a kezelésben aktívan résztvevő beteg gyorsabban és eredményesebben gyógyul, vagy ha a teljes gyógyulást a betegség természete nem is teszi lehetővé, előrehaladása biztosan megállítható, és jobb életminőség, vagy akár teljes értékű élet biztosítható. (Szekanecz, Surányi, 2010)²

Ez a cél vezérelt bennünket ezen interaktív klubasztal megalkotásában. Bízunk abban, hogy Betegeink érdeklődéssel használják ki az asztal nyújtotta lehetőségeket az ismereteik bővítésére, valamint alkalmat nyújt az asztal az egymás közötti beszélgetésekre, a tapasztalatok megbeszélésére.

Segítünk továbbá Betegeinknek abban, hogy az ismeretek elsajátításán túlmenően, a felmerülő kérdéseiket osszák meg a biológiai terápiás kezelést végző munkatársainkkal, orvosainkkal, illetve az ápolókkal.

Ehhez kíván segítséget nyújtani ez az interaktív klubasztal. Reméljük hasznos információkat nyújthatunk általa.

Kérjük, hogy további felmerülő kérdéseivel forduljon hozzánk bizalommal!

---

¹ Poór, Gy. (2008) *Áttörő biológiai terápia a reumatológiában Világgazdaság Online* 2008. 12. 17.

² Szekanecz Z. & Surányi P. (2011) *Reumatoid artritiszes betegek kézikönyve. Springer Kiadó, Budapest*

Betekintés a biológiai terápiába

Az élő szervezetekből, különböző géntechnológiai módszerek felhasználásával, mérnöki pontossággal megtervezett fehérjéket állítanak elő. Ezek a fehérjék blokkolják az ízületi gyulladásos betegségek kialakulásáért felelős folyamatokban résztvevő fehérjéket.

Az elmúlt 10 évben kerültek forgalomba az igen hatékony biológiai készítmények. A biológiai terápia során alkalmazott gyógyszerek hatása, hogy megakadályozza egy adott gyulladásos sejt vagy fehérje termelődését és működését, melynek eredményeképpen visszaszorítja a gyulladást és az ebből következően kialakuló ízületi károsodást. Gyakran célzott kezelésnek is nevezik.

Ezért fontos tudni, hogy:

- A biológiai terápia nem természetgyógyászati kezelés!
- A biológiai terápiás szereket nem növényekből állítják elő!

Kérjük, hogy további felmerülő kérdéseivel forduljon hozzánk bizalommal!

Szükséges vizsgálatok a biológiai terápia megkezdése előtt

A biológiai terápia megkezdését megelőzi egy alapos kivizsgálás, melyet egy szigorú szakmai protokoll határoz meg, és ennek alapján kerülnek beválogatásra a résztvevő betegek.

A betegek biztonsága érdekében fontos, hogy a biológiai terápia megkezdése előtt és azt követően bizonyos időszakok elteltével az alábbi vizsgálatokat elvégezzük:

- ✓ Mellkasröntgen (tüdőgyógyász szakorvosi vizsgálat) szükséges kezdetben és félévente. Mivel a terápia legyengíti a beteg immunrendszerét, és így a beteg hajlamos lesz fertőzések pl. tuberkulózis (tbc) kialakulásához. A tbc-t okozó baktérium igen ellenálló, és spóraként 3 hónapig is életképes marad a környezetben. Ezért a betegek fokozottan ki vannak téve ezen újra, és egyre gyakrabban jelentkező, légúti fertőző megbetegedésnek.
- ✓ Vérvétel (vérkép, máj és vesefunkció, vérzsírok ellenőrzése): a készítmény hatásának és az esetleges mellékhatások kizárása miatt.
- ✓ Vérvétel (gyulladás paraméterei: CRP, vérséjtsüllyedés): a készítmény hatásosságának, a biológiai terápia eredményességének és esetleges mellékhatások jelzésére (pl. infekció) az ellenőrzése miatt.
- ✓ Esetenként a kezelőorvos elrendelhet vizeletvizsgálatot is, mely a vese működéséről ad tájékoztatást.
- ✓ Félévente további immunológiai vizsgálat és kardiológiai vizsgálat is szükséges lehet.

Kérjük, hogy további felmerülő kérdéseivel forduljon hozzánk bizalommal!

A biológiai terápiás szerek hatásai

A biológiai terápiában részesülő betegek a döntő többségénél jelentős pozitív változások várhatók és következnek is be.

Az alkalmazott gyógyszerek hatására az adott betegségtől (gerinc vagy ízületi betegség esetleges bőrérzettséggel):

- ✓ Csökken az ízületi gyulladás és a duzzanat.
- ✓ Csökken a fájdalom jelentkezésének gyakorisága.
- ✓ Csökken a fájdalom mértéke.
- ✓ Lassul az ízületi károsodás folyamata.
- ✓ Nem jön létre az ízületek eldeformálódása.
- ✓ Szabadabbá válnak az ízületi mozgások.
- ✓ Nagymértékben lassulnak vagy megállnak a kóros porcosodási és csontosodási folyamatok.
- ✓ Csökken a véresejtszűnyedés és a gyulladásos fehérjék szintje.
- ✓ Csökken, illetve enyhébbé válik az iritis (a szem szivárványhártyájának gyulladása) esélye, illetve lefolyása.
- ✓ Csökken, illetve enyhébbé válik az esetleges gyulladásos bélbetegség fellobbanásának esélye, illetve lefolyása.
- ✓ Enyhülnek az esetleges psoriasis (pikkelysömör) tünetei.

Mindez kihatással van a betegek mindennapi élettevékenységére és életminőségére. Így:

- ✓ Javul a fizikai erőnlét és teljesítőképesség.
- ✓ Enyhül a fáradékonyság érzése.
- ✓ Megnö a munkavállalás esélye a javuló fizikai kondíció miatt.
- ✓ Megáll az addigi testsúlyvesztés.
- ✓ Megszűnnek a fájdalmas ízületek okozta éjszakai alvászavarok.
- ✓ Javul az általános közérzet és a kedélyállapot.
- ✓ Rohamosan javulnak a társas és szociális kapcsolatok.
- ✓ Javul az életminőség.

Kérjük, hogy további felmerülő kérdéseivel forduljon hozzánk bizalommal!

A biológiai terápia alkalmazása

A géntechnológiai módszerrel előállított fehérjéket tartalmazó gyógyszert szájon át nem juttathatjuk a szervezetbe, mert az emésztőnedvek azonnal lebontanák azt, mint ahogy bármely fehérjével teszik.

Ezért a tápcsatorna megkerülésével kell bejuttatnunk a szervezetbe a biológiai terápiás készítményeket.

Ennek két módja lehetséges:

1. bőr alá adott (szubkután) injekció formájában, illetve
2. érpályán keresztül adott (intravénás) infúzió, injekció formájában.

A biológiai terápia készítménytől függően eltérő gyakorisággal alkalmazható.

Bőr alá adott (szubkután) injekció esetén adható:

- hetente 1 alkalommal,
- 2 hetente 1 alkalommal,
- havonta 1 alkalommal.

Az érpályán keresztül adott (intravénás) infúzió esetén adható:

- 4 hetente 1 alkalommal,
- 8 hetente 1 alkalommal,
- 6-7 havonta 1 alkalommal.

Kérjük, hogy további felmerülő kérdéseivel forduljon hozzánk bizalommal!

A bőr alá (szubkután) adott injekciós terápia alkalmazása

A cél az, hogy Ön, mint biológiai terápiában részesülő beteg önállóan el tudja végezni a bőr alá történő injekciózást az otthonában. Így nem lesz ráutalva senkire, saját maga tudja kézben tartani a kezelést. Természetesen mindezt orvosi és ápolói felügyelet mellett, állandóan biztosított telefonos nővérhívási lehetőséggel, orvosi elérhetőséggel tesszük biztonságosabbá.

Az alkalmazás feltétele, hogy Ön

- ✓ legyen tisztában azzal, hogy mikor **nem** adhatja be az injekciót;
- ✓ ismerje a készítmény biológiai terápiás centrumból történő szállításának a szabályait;
- ✓ helyesen alkalmazza otthonában is a gyógyszer hűtőszekrényben történő tárolását;
- ✓ legyen tisztában a készítmény szobahőmérsékletre melegedésének a szabályaival;
- ✓ ellenőrizze az injekció lejáratát;
- ✓ a sterilitás szabályait betartva ismerje és a tanult módon, helyesen végezze el az öninjekciózást;
- ✓ a keletkezett veszélyes hulladékot a tanult módon kezelje, felhasználva a számára biztosított veszélyes hulladéktároló dobozt;
- ✓ ismerje a biológiai terápia korai és késői mellékhatásait, hogy helyesen tudjon azok felléptekor cselekedni.

Ezek megtanulásához és az öninjekciózás módszerének az elsajátításához nyújtanak segítséget az ápolók és a forgalmazók által rendelkezésre bocsájtott szóróanyagok.

Kérjük, hogy további felmerülő kérdéseivel forduljon hozzánk bizalommal!

Az érpályán keresztül (intravénásan) adott injekciós terápia alkalmazása

Az infúziós terápia alkalmazása a beteg ambuláns ellátásakor történik. A különféle infúziók beadása eltérő időt vesz igénybe az egyes eltérő hatóanyagú biológiai terápiai készítmények alkalmazási protokolljainak megfelelően. Az infúzió beadását követően betegmegfigyelés szükséges, melyet a beteg, az osztályon erre a célra kialakított ambuláns fektetőben tölt el.

Az alkalmazás gyakorisága szerint az alábbi eltérésekkel kell számolnia:

Alkalmazott terápia gyakorisága	Az infúzió beadásának ajánlott optimális időtartama	A betegmegfigyelés kötelező időtartama
4 hetente	1 óra	1 óra
8 hetente	2 óra	2 óra
6-7 havonta	kb. 4 óra (a beadást megelőzően 45 perccel előkészítő terápia adása történik)	4 óra

A betegmegfigyelés alatt félóránként kötelezően, akut (nem várt) történés esetén szükség szerint sűrűbben ellenőrizzük és mérjük az életfunkciókat, mint a vérnyomást, a pulzust, a szív működést (EKG), a testhőmérsékletet és a légzést.

Kérjük, hogy további felmerülő kérdéseivel forduljon hozzánk bizalommal!

A biológiai terápiás kezelés mellékhatásai

Általános mellékhatásként jelentkezik, hogy csökken a szervezet védekezőképessége a fertőzésekkel szemben. Ezért könnyebben kialakulhatnak banális fertőzések a szervezeten belül bárhol (pl. légutakban, húgyutakban, bőrön stb.).

Ritkán súlyos mellékhatások is jelentkezhetnek.

- ☞ Súlyos fertőzésekre utaló jelek, pl. magas láz, hidegrázás, köhögés, bőr- és nyálkahártya fekélyek stb.
- ☞ Vértképzőszervi betegségekre utaló jelek, pl. vérzés, sápadtság stb.
- ☞ Idegrendszeri betegségekre utaló jelek, pl. a kar vagy a láb gyengesége, látászavar, szemfájdalom stb.

A bőr alá adott biológiai terápia nem várt hatásai:

- ☞ A készítménytől helyi bőrreakciók alakulhatnak ki a beadás helyén, pl. bőrpír, bőrkiütés, csalánkiütés, viszketés, duzzanat, a bőr hirtelen kipirosodása és kimelegedése stb.
- ☞ Általános allergiás tünetként testszerte csalánkiütés, a szemhéj duzzanata és viszketése, továbbá nyelési és légzési nehézség jelentkezhet.
- ☞ További hatásként előfordulhat pl. idegesség, szorongás, szívdobogás érzése.

Az infúziós biológiai terápia korai (a gyógyszer adásakor jelentkező) nem várt hatásai:

- ☞ a bőrön égő, kaparó kiütés, kipirulás, viszketés,
- ☞ fulladás, légszomj,
- ☞ hányinger,
- ☞ vérnyomás emelkedés vagy esés,
- ☞ szédülés,
- ☞ fejfájás,
- ☞ láz, hidegrázás,
- ☞ elesettség, gyengeség.

Infúziós terápia kései nem várt hatásai:

- ☞ izomgyengeség, izomfájdalom, ízületi fájdalom,
- ☞ láz, bőrkiütés, viszketés,
- ☞ a kéz, az arc duzzanata,
- ☞ fejfájás.

Kérjük, hogy további felmerülő kérdéseivel forduljon hozzánk bizalommal!

Hazai biológiai terápiás centrumok és elérhetőségei

Centrumok		Elérhetőség
1.	Budapest, Budai Irgalmasrendi Kórház	Tel.: 06-1/438-8517, 06-1/438-8527 06-1/438-8537 E-mail: reuma.tanszek@irgalmas.hu
2.	Budapest, Magyar Honvédség Egészségügyi Központ Honvédkórház	Tel.: 06-01/475-2562
3.	Budapest, Országos Reumatológiai és Fizioterápiás Intézet (gyermekcentrum is)	Tel: 06-1/438-8300 gyermekcentrum: 06-1/438-8300/1120 mellék E-mail: korhaz@orfi.hu
4.	Debrecen, Debreceni Egyetem OEC, Reumatológiai Tanszék	Tel: 06-52/411-717/56211 E-mail: reuma.titkarsag@med.unideb.hu
5.	Debrecen, Kenézy Gyula Kórház Reumatológiai Osztály	Tel.: 06-52/511-777/1184 mellék E-mail: reumatologia@kenezykorhaz.hu
6.	Eger, Markhot Ferenc Kórház	Tel: 06-36/413-356 Email: reumaeger@gmail.com
7.	Esztergom, Vaszary Kolos Kórház	Tel.: 06-33/542-300/351 mellék
8.	Győr, Petz Aladár Kórház Reumatológiai és Fizioterápiás Osztály	Tel.: 06-96/311-555
9.	Gyula, Pándy Kálmán Kórház Reumatológiai Osztály	Tel.: 06-66/526-526 /6586 mellék E-mail: hospital@pandy.hu
10.	Hévíz, Szent András Kórház	Tel.: 06-83/501-713 E-mail: gosztaly@spaheviz.hu
11.	Kecskemét, Bács-Kiskun Megyei Kórház	Tel.: 06-76/516-906, E-mail: reumaidopont@kmk.hu
12.	Kistarcsa, Flór Ferenc Kórház	Közvetlen tel/fax: 06-28/507-726 Tel: 06-30/743-21-54/275 mellék 06-30/743-21-5/275 mellék 06-28/506-600/275 mellék E-mail: reuma@florhosp.hu
13.	Miskolc, Gyermekegészségügyi Központ (gyermekcentrum)	Tel: 06-46/515-200
14.	Miskolc, Szent Ferenc Kórház Reumatológiai Osztály	Tel: 06-46/555-800
15.	Nyíregyháza, Jósa András Kórház Reumatológiai Osztály	Tel: 06-42/599-700/1499 mellék, 06-42/599-700/1476mellék

16.	Pécs, Pécsi Tudományegyetem, Reumatológiai és Immunológiai Klinika	Tel: 06-72/536-814 Fax: 06-72/536-803
17.	Szeged, Szegedi Tudományegyetem Reumatológiai Tanszék	Tel.: 06-62/561-332 E-mail: office.reumak@med.u-szeged.hu
18.	Székesfehérvár, Szent György Kórház	Tel.: 06-22/535-500/2039 mellék
19.	Szolnok, MÁV Kórház és Rendelőintézet	Tel: 06-56/524-626 E-mail: reum@mavkorhaz-szolnok.hu
20.	Szombathely, Markusovszky Kórház Reumatológiai Osztály	Tel.: 06-94/515-587
21.	Veszprém, Csolnoky Ferenc Kórház Reumatológiai Osztály	Tel: 06-88/556-000 Mellék: 62-85, 62-95 E-mail: reuma@vmkorhaz.hu

Kérjük, hogy további felmerülő kérdéseivel forduljon hozzánk bizalommal!

Szerzők:

*Csernus Mariann
tanársegéd*

Semmelweis Egyetem Egészségtudományi Kar Ápolástan Tanszék

*Dr. (jur.) Domján Andrea
egészségügyi menedzser
MRSZE elnöke*

DEOEC Belgyógyászati Intézet Reumatológiai Tanszék

*Hudoba Mihályné
diplomás ápoló
MRSZE Oktatási Bizottság*

Illusztrációkat készítette:

*Focht Anita
diplomás ápoló
Selye János Kórház, Komárom*